3/2023
рочник VII

часопис про русиньскы дїти

Колысочка

Марія Кундратова[1]

Александер Павловіч в Біловежі

Александер Павловіч ся народив в році 1819 в Шарішскім Чорнім і вмер в році 1900 у Вышнім Свіднику. В Біловежі быв веце як 13 років, од 5. юна 1851 до року 1864. В нашім селї быв священиком, учителём, писателём, але і добрым судцём і добрым отцём духовным своїм вірникам. Писав і бісїдовав такым діалектом, якый го ёго мати научіла, то значіть маковіцькым. Біловежчане Павловіча барз слухали і го рады мали. Красны ёго стишкы чітали і співанкы з ним складали і лем по своёму з ним бісїдовали. Кебы міг прийти днесь до Біловежы, може бы го барз мерзило, же люде забывають свою реч, а главнї молоды лем по словеньскы „rozprávajú». Но народів є на світї велё вшеліякых. Каждый мать свій язык і каждому бы своя реч мала быти міла, бо то є реч нашых матерей і няньків. Кедь нашы дїти забудуть по свому бісїдовати, забудуть і на памнятку своїх предків, а то бы быв великый грїх нелем подля великых будителїв, Духновіча і Павловіча, но і отцїв духовных Петриковых, бо о. Андрій Петрик, тогдышнїй ґрекокатолицькый духовный ся заслужыв о выбудованя мурованой біловежской церькви з пятёма турнями в році 1778.

Нашу церьков, присвячену святому Михалови Архангелови, ставляли люде із каміня. Каміня на плечох і в руках із Ставлінця носили, церьков з нёго муровали і гірко плакали. Потім зо слызами церьков посвячовали, Богу ся молили, жебы церьков докончіли. І вдяка отцёви Петрикови єй і докончіли.

Наш отець духовный, тото о нїм повім,
хотїв быти близко ку вірникам своїм.
І прото ся вернув до родного края,
як тот добрый пастух ку овечкам з рая.

Не жыв ту, не косив, ани ніч не сїяв,
ани родну землю николи не орав.
Пришов до Біловежы як священик добрый,
ту хотїв жыти, будовати,
о свої овечкы ся прикладно старати.

Быв у Біловежі духовным пастырём,
таксамо вчітелём, народным писателём.
Служыв Божы службы, вчів людей духовны піснї,
быв як добрый брат, отець, приятель, наіснї.

Марія Кундратова[2]

Наше село

Я бы о нашім селї
хотїла лем тото
найлїпше писати,
жебы нашы люде
могли лем на добре
споминати.

Боже, дякую Ті,
же при мі стоїш,
же мі даєш силу,
жебы могли люде
споминати
на Біловежу мілу.

До нашого села веде
драга нова – асфалтова,
а в нїм собі жыє
родиночка моя люба.

На берегу під Ставлінцём –
мурована церьков,
а на серединї села –
корчмочка із склепом.

Ай про дїти маме –
школу, та і школку.
Лїпше бы ся жыло,
кебы про молодых
роботы ту веце было.

Александер Павловіч

Уч ся, дїтя[3]

Дїточкы як квіточкы –
ростуть, розквітають
а у школї все поволи
розум розвивають.

Вы, дїточкы, як пчолочкы,
школу навщівляйте,
пчолы меду – вы мудрости
у школї глядайте.

Пчолы назберають меду,
мають з чого жыти,
во школї мудрости, чести
научать ся дїти.

Там у школї розумови
отворять ся очі,
мудрый чоловік у світї
знать собі помочі.

Мудрого чловека всягды
в почливости мають,
а глупого, неукого
всягды высмівають.

Єден править плугы, возы,
другый серьпы, косы,
учены ходять обуты,
а неукы босы.

Каждый чловек од дїтинства
должен ся учіти
працовати, честно жыти,
злого ся хранити.

Александер Павловіч

Родителей наш учтити, кедь хочеш счастливый быти[4]

I.

Першу по Богу родічом
маєш ласку дати.
На вшытко, што од них приял,
маш все памнятати.

Што ся з тобов натрапили –
за твого маленька.
Кілько раз тя повивала
мамічка міленька.

Ласка ласку одплачує,
будь же вдячный і ты,
все тя буде жегнал Господь,
кады будеш іти.

Не опущай їх в зармутку,
выслугуй в немощи.
А в якой кольвек потребі –
будь їм на помочі.

Кедь сыночку к родителям
будеш любов мати:
За честнаго чловека
будуть тя тримати.

Будеш мати честь у людей,
добрый хыр о себі
ту на земли, а одплату
будеш мати – в небі.

II.

Дїти! Кедь хочете пожегнаны быти,
должны вы родічей учтити, любити.
Вы повинны всегда на то памятати,
же по Богу першы суть Отець а і Мати.

Они непрестанно на вас ся старають,
тяженько ховають і пріодївають.
Подумайте о том, же мамічка міла,
колько за маленька з вами ся трапила.
Як вас повивала, як вас колысала,
як вас з своїх грудей молоком плекала.
Як водни, так вночі все вас дозерала,
а в поле ідучі, зо собов вас брала.
Над колысков не раз горенько плакала,
горенько плакала, ко Богу вздыхала.
Мамічка сердечно Богу ся молила,
з неба благодати про дїти просила.
Теперь вы подросли, а уж розум мате –
ці вы ся родічом своїм одвдячате?
Ці вы їх учтите, ці вы їх слухате?
Ці вы їм по силї вашой помагате?
Вы должны чітати або розправляти,
што вы ся учіли проуказовати.
Кедь будете красно, мудро повідати,
родіче радостно будуть вас слухати.

Александер Павловіч

Учти приятелей твоїх![4]

Кедь приятелей шануеш,
Заістнї не побануєш.

Должна річ єст приятелей
мати в поважности,
хоць і не суть возвышены
в даякой годности.

Люде прото другым людём
честь давати звыкли,
абы тоты тыж к даваню
чести їх привыкли.

Хрань ся, абы-сь приятелей
твоїх не образил,
або в прязности жыющих
з гнївом не заразил.

Анна Галчакова[5]

Нїґда не забуду, з якого єт роду

Напоминала ня
все моя мамочка,
жебы-м памнятала,
же я Русиночка.

І нянё казав мі,
же часом ся ставать,
же дахто народность
свою запродавать.

Тяжко як дїтина-м
могла похопити,
як то мож народность
свою потупити.

Як бы-м на ярмарку
народность продала,
та я бы од ганьбы
під землю пропала.

Під землю пропала,
од світа ся скрыла:
яка же пак я бы
Русиночка была?

Не бійте ся, мамко,
не бійте ся няню:
на свою народность
не допущу гану.

Одколи сьте знесли
мі колыску з поду,
та я проісходжу
з русиньского роду.

Колыска парадна,
шумно цїфрована,
в котрій ня плекала
моя люба мама.

Зо співанков руськов
мене приспавала,
день – ніч мі співала,
у нїй колысала.

І співанка наша
мі вшытко повіла,
і я свої дїти
співати навчіла.

Сї бабины новты
і внукы мі знають,
і вни перед каждым
ся з тым нахваляють.

Не каждому знесли
колыску із поду,
жебы не забыв ся,
якого він роду.

---

1 Кундратова, М.: Стишкы і пригоды з Біловежы, Пряшів, 2023, с. 13-14.
2 Кундратова, М.: Стишкы і пригоды з Біловежы, Пряшів, 2023, с. 4.
3 Павловіч, А. Вінець стихотвореній О. Александра Ів. Павловічь... Ужгородъ, 1920. с. 112, Мірно управлене подля актуалной нормы русиньского языка на Словакії.
4 Павловіч, А. Вінець стихотвореній О. Александра Ів. Павловічь... Ужгородъ, 1920. с. 114 – 115.
5 Павловіч, А. Вінець стихотвореній О. Александра Ів. Павловічь... Ужгородъ, 1920. с. 116.
6 Керча, І.: Утцюзна, читанка про недїльні школы, Будапешт, 2001, с. 10 – 13.

Русиньскы обряды в середині зимы

Середина зимы[7]

Потокы і ріки замерзли. Поля і лісы засыпаны снїгом. В януару барз холодно: морозы, задувкы, снїговы бурькы. Ночі довгы, а днї курты. О семій годині іщі темно. Пообідї, школярю, не маш коли ся посанковати, ани побігати, поліжовати, бо дораз вечур. Но днї ся поступно зачінають продовжовати, ночі скорочовати.

Громніцї[8]

У свято Стрїтенія Господнёго (Громніцї), а то 15. февруара, у церькви святили свічкы, котрым, так як і свяченій водї, приписовали маґічну силу. Ужывали їх потім проти бурї, жебы гром до обыстя не вдарив. Такый звык може быти і позостатком поганьского обряду на честь бога Перуна. У дакотрых русиньскых селах громнічнов свічков выпалёвали на мештерній гряді знак крижа і обходили з нёв господарьскый двір. Гормніцї суть часовов граніцёв меджі зимов і ярёв і якый быв в тот день час, подля того ся предповідав будучій уроджай, бо ся гварило:

Як на Громніцї воробель напє ся на дразї водіцї, так на Юря віл напасе ся травіцї (Снаків).

Зима была періодом бівшого покою. Сполоченьскый жывот у валалї ся утримовав передовшыткым на вечурках, де найоблюбленїшов гров была гра на страшкы. Хлопцї і дївчата з єдной вечурковой хыжы ся перевболокли за вшеліякы страшкы (коза, медвідь, кінь, циґан, жыд...), причім парібци грали дївочі ролї а дївчата парібскы, і так ішли страшити (пуджати) до далшой вечурковой хыжы. Хлопцї, при вступі до другой хыжы, цїловали прядкы – дївчата, котры ся бранили і верещали, но нихто ся за тото не гнївав. Гра ся кончіла танцём страшків і домашнї їм притім співали:

Пришли до нас страшкове,
шумно танцёвали,
а як они ішли гет,
мы їм дяковали.

Період вечурок ся кончів обрядом, якый ся называв ламанець або ламанчак. Дївчата у такый вечур приносили до дому вечурковой ґаздынї продукы на гостину і хлопцї ся складовали на палїнку. Вершынов вечера было ламаня куделї – каждый своїй фраїрцї – а потім про ню мусив зробити нову куделю.

.....

[7] Хрестоматія про 5.-9. рочник з навчанём русиньского языка, 2003, с. 25, незнамый автор.
[8] Сухый, Ш.: Літературна выхова про 5. класу основной школы, Пряшів, 2001, с. 13

Фашенґы[9]

Закончінём зимушнёго цікла календарьных обрядів у Русинів в традічній сполочности были Фашенґы. Быв то час меджі Ріством і Великым постом, коли ся одбывало найвеце свадьб і танечных забав. Найвеселїшым быв послїднїй тыждень Фашенґів, званый пущіня (даґде запущкы або федоровіця). В тім тыжню ся забавляли нелем молоды, но і стары. Оддаты жены у єдній з хыж орґанізовали забаву, на котрій пили палїнкку – на высокы коноплї. В подаєдных селах екзістовав шпеціалный танець на коноплї, в ходї котрого танечніцї высоко підскаковали, жебы высоко коноплї росли. З той прічіны жены до танця брали лем высокых хлопів і тягали єдна другу за волося. Молодеж в тім часї орґанізовала машкарады із звірёподобныма або чоловікоподобныма машкарами. В машкарах парібци і дївчата ішли по валалї із співом і музиков і зберали од ґаздів вшеліякы продукты на сполочну гостину. У першу недїлю посту (Смертна недїля) дївчата метали до воды або палили соломняну фіґуру, повболїкану до старого шматя, чім ся дефінітівно збавлёвали біды і нещастя з минулого року.

О півночі послїднёго дня Фашенґів ся забава заставила і наставав сімтыжднёвый Великый піст, коли не мож было ани ся веселити, ани пити палїнку, ани їсти мастне їдло... Співати мож было лем смутны співанкы церьковного характеру.

Послїднїй тыждень Великого посту подля представлїнь Русинів быв періодом боя нечістой силы із добрыма духами. Нечісту силу представляли босоркы, гінджібабы і богынькы або в улічскій ці убляньскій долинї перелестніцї[10], котры записали свою душу діяволови і він їх зато навчів чаровати і переміняти себе, но і другых людей на звірята, наприклад, на жабы, конї, псів... Кедь чоловік дотримовав церьковны наряджіня Великого посту, підпоровав добрых духів і тоты моглы выграти над нечістов силов.

.....

[9] Сухый, Ш.: Літературна выхова про 5. класу основной школы, Пряшів, 2001, с. 14
[10] богынькы або перелестніцї – zlé lesné víly

Бобрунка Фортунка

(докончіня з року 2017)

Была раз єдна Бобрунка Фортунка, котра приносила людём щастя. Діточкы ся з нёв любили бавити, вхабляли ї лїзти по їх руках і гварили їй:

Бобрунко Фортунко, розтягний крылцята і повідж нам, ці буде завтра хвіля, або буде падати додж?

Бобрунка розтїгала свої крегонькы крылцята, но повісти дїтём, ці буде хвіля, або буде падати додж не могла, бо не знала бісїдовати, лем тихонінько бзучала. І з того, же не може бісїдовати так як дїти, Бобрунка Фортунка так посмутнїла, аж перестала розтїгати крылочка, з очей єй цяпкали слызы і зачала ся перед дїтми ховати до кряків.

Зима ся приближовала і Бобрунка Фортунка іщі фурт не мала выпозеране місто, де бы ся перед зимов сховала.

Ту одразу ся помеджі крякы зачав передерати Зайчік Ушко. Єдно ушко мав спущене на правый бік, друге на лївый, похрумковав собі морковку із недалекой загородкы і спокійно побрумковав – так по заячому – слова дїтей: „Бобрунко, Фортунко, розтягний крылцята і повідж нам, буде хвіля завтра, або буде падати додж?“ Зайчік Ушко не высловив ани єдно слово, лем собі побрумковав, но і так го Бобрунка Фортунка розуміла.

Бобрунка Фортунка перестала плакати, прилетїла ід Зайчікови Ушкови і по свому, по бзучачому, ся го спросила:

– Зайчіку Ушку, порадиш мі, де бы єм ся мала сховати перед зимов? Мою мамку Дарінку і татка Янча замотав великый павук до своёй наснованой сїти на облаку хыжы, до котрой сьме ся хотїли настїговати на зиму і так єм зістала перед зимов цїлком сама. І іщі ся го попросила, де має Зайчік Ушко своїх родічів.

Зайчік Ушко їй краснї порозумів і одповів по свому – по заячому:

Бобрунко Фортунко, ніч ся не бій. В тій хыжі, до котрой сьте ся хотїли з родічами настїговати на зиму і вы, жыє теперь, перед зимов, много іншых бобрунчіх родин. Відїв єм, як ся там злїтать много-премного бобрунок, так попробуй іщі раз прилетїти на дакотрый отвореный облак той людьской хыжы, а кедь тя нихто не буде відїти, войдий днука і сховай ся даґде в дїрцї стїны або і облака, де ті буде тепло і де будеш мочі переспати цїлу зиму. В яри із той дїркы выйдеш і почекаш, покы домашнї отворять будькотрый воблак і ты слободно вылетиш вон на загороду або на недалеку луку.

А де ты, Зайчіку Ушку, пережыєш із своїма близкыма зиму, де ся сховаш перед тов студїнёв?

Мы з родічами сьме собі вже давнїше вырыли нору в земли недалеко той хыжы, де і ты будеш зимовати. Бо на їх загороду собі ходиме выграбовати морковку, но посмакуєме собі і на солоденькій капустї або калерабох. Поносили сьме собі із загороды засобы на зиму про цїлу нашу заячу родину і теперь ся не боїме в нашій норі, в нашім тогорочнім домові, зиму перечекати. Бобрунко Фортунко, стрїтиме ся ту, на загородї, в яри, добрї?

Бобрунка Фортунка послухала добры рады Зайчіка Ушка і выстигла момент, кедь быв воблак на хыжі отвореный. Нашыроко-надалеко не відїла ниякого павука. Прилетїла на парапету воблака і шуп го днука, кедь домашнї провітрёвали зимну загороду. Такой собі там нашла дїрочку в стїнї, в котрій было так тепленько, же в моментї заспала. Пробудила ся іщі пару раз, но гнедь зась заспала і спала цїлу довгу зиму. Пробудила ся зачатком яри, знова выстигла, коли зась домашнї провітрёвали зимну загороду і скоро вылетїла вон на загороду. Там чекала на мудрого і скушеного Зайчіка Ушка, жебы му подяковала за добру раду. Зайчік Ушко досправды прибіг і Бобрунцї Фортунцї ся барз потїшыв. Стали ся з них добры камаратя на цїле лїто.

– люк –

Меланія Германова

Курка і Коза в ціркусі

До ціркусу ся выбрали
Курочка і Коза,
но ніч о тім не знали,
як ся там справовати треба,
бо в ціркусі ніґда не были.

Коза гварить: Ідь ты, Курко,
перше твоє выступліня буде,
лем там не знесь яйце,
бо тя высміють люде.

Думате, діточкы,
же то упрімні думала?
Та де бы! Із тым яєчком
Курку лем зосмішнёвала.

Добрі, Козо, не мусиш ня
на розум учіти,
хоць єм мала, на двох лабках,
знам, што мам в цірку робити.

Ты мі радше покій дай,
над своїм выступлінём подумай!

Вошла Курка під шапіто,
головку набік сылила,
розтягла крылочка, закодкодакала,
знесла на паркет яєчко,
тай ся поклонила.

Вшыткы люде, што ту были
ся їй барз зачудовали,
і їй краснї затляпкали.

Тадь то чаровне яєчко,
так собі шептали.
Як уж назад одходжала,
іщі ся раз поклонила,
і так своє выступліня
Курочка скончіла.

Коза тот курячій выступ
добрї слїдовала:

Чекай ты, Курко проклята,
што то дале буде,
щі не такы выступліня
днесь увідять люде!

Но та яке, ты Козулё,
буде твоє выступліня?

Сто раз ліпше од твоёго,
на моє сумліня!

Як ся має справовати,
тото Рогата не знала,
але вже план выступліня
на розумі мала.
Пришла до ціркусу
перед тільких людей:
Теперь увидите,
што то дале буде!

Ани ся не поклонила,
щі ани не замечала,
перед людей задом стала,
тай кізїма бобками
паркет обсыпала.

Фуй, Козулё, фуй Рогулё,
няй тя біда скаре,
тадь ты пришла до ціркусу,
а не до бударе!

Коза бородов затрясла,
страшно зарычала
і ногами по паркеті
дупкала, скакала.

Ты, Козо, до стайнї патриш,
а не меджі людей,
кедь щі прийдеш до ціркусу,
увидиш, што буде!

То не вшытко, же-сь велика,
а же і рогата,
веце малых не высмівай,
бо буде одплата.

Час приповідку скончіти,
ці ся Вам любила, діти?

Колыскова співаночка
Меланії Германовой

Мати своє дітя довго колысала,
покы коло нёго і сама заспала.
Солодко заспала выстата мамочка,
вышла із колыскы ей мала дівочка.

Она мамі челко три раз прехрестила,
до своёй колыскы попку положыла.
А своїй мамочці тихонько співала,
жебы ей мамочка тыж спокійно спала.

Спий, мамочко злата, выросний велика,
бо я щі маленька, я твоя дітинка.
Як підеш до школы, вшыю ті бочкоры,
жебы ті ніжочкы дражкы не кололи.

Мати ся збудила, але не вставала –
цілу співаночку собі выслухала.
Буду я, мамочко, о тя ся старати.
І я о тя, дівче, – придала ся мати.

Научме ся співанку

Ціпка[11]

Антон Подгаєцькый

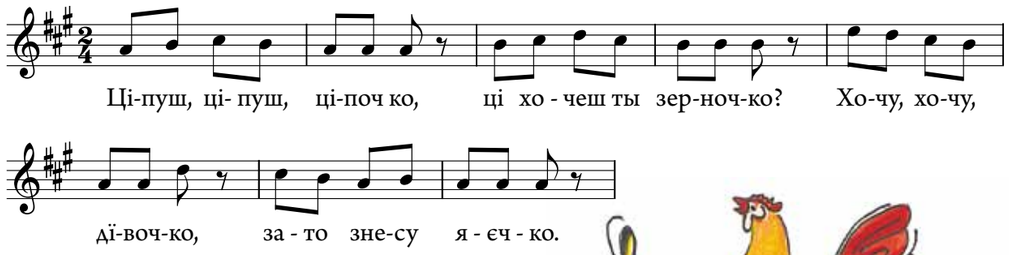

Ціпуш, ціпуш, ціпочко,
ці хочеш ты зерночко?
Хочу, хочу, дївочко,
зато знесу яєчко.

[11] Варшова, К., Гай, М., Гриб, Я., Ясикова, М., Русиньскый язык про найменшых, 2014, с. 25.

ЗАГАДКЫ

подля Юрка Харитуна, котры на першый раз не здогадаш[12]

☺ Гребінь має, не чеше ся? *(Лысый. Когут.)*
😐 Коли сонце не видно? *(Вночі. Коли є за хмаров. Як запреш очі.)*
☹ Без колес, а крутить ся? *(Голова. Земля 🌍).*
☺ Якый стром є старый? *(Береза, бо є сива. Верьба, бо є схылена.)*
😐 Якый буде білюх/чорнюх, кедь до Червеного моря упаде? *(Білый/чорный. Мокрый.)*

ДІТЬСКЫ ГРЫ НА НАВЧАНЯ РУСИНЬСКОГО ЯЗЫКА[13]

Наперед діти спознають словный матеріал даной темы: Домашнї звірятка – він - самець, вна – саміця і їх малы

СЛОВНЫЙ МАТЕРІАЛ:

- пес, сука, пся/псята, псичата, псикы
- мачка, коцур, мача/мачата
- курка, квочка, когут, куря/курята
- корова, бык, теля/телята
- кінь, кобыла, гача/гачата
- коза, цап, кізля/кізлята
- вівця, баран, ягня/ягнята
- гуска, ґунарь, гуся/гусята
- качка, качур, кача/качата
- свиня/паця, веперь, пацятко, веприк /пацята

Звірятка жыють:

- в буді
- в курнику
- в стайни
- в хліві/в кучі

Повіджте, котры звірятка жыють в котрім домику.

[12] Харитун, Ю., Дякую, мамко! 2017, 89-90, 2023, 97
[13] Варшова, К., Гай, М., Гриб, Я., Ясикова, М., 2014, с. 21-22.

Потім ся з дітми будеме бавити гру Злата брана. В класї за помочі мотуза вытвориме „двір“. Зато, же дїдо забыв рано заперти капуру, вшыткы звірята з двора повтїкали. Вонка їм але было смутно, зато ся хотїли вернути назад до обыстя. Бабка хотїла лем свої звірятка, котры ся мусили представити. Выбереме єдну пару дїтей, што будуть бавити злату брану (підоймуть рукы і вхоплять ся над головами), далшы дїти ідуть у ряді і співають знаму мелодію дїтьской словацькой співанкы (*Zlatá brána otvorená, zlatým kľúčom podoprená, kto do nej vojde, hlava mu zojde, či je ona, či je on, nepustím ho z brány von*). Хто войде до браны, мусить повісти назву дакотрого домашнёго звіряти. Лем так ся звіря може дістати назад домів до обыстя, на „двір“. Дїти ведеме ку тому, жебы кажде повіло інакше мено домашнёго звіряти, або ёго малого потомка.

ГРА:

Дїти слухають учітельку. Кедь спомняне даяке звірятко, треба затляпкати. Хто ся помылить, выпадує. Гра ся кончіть тогды, кедь дахто выграть.

Потім дїти повторюють по учітельцї, якы звукы суть характерістічны про окремы домашнї звірятка.

Кінь у стайни ерджіть,
Квочка на гнїздї квочіть.
Когут на плотї кукурікать,
Пуляк на дворї бульбуликать.
Мачка на шопі мнявкать,
а пес на ланцку гавкать.
При дворї ся гуска розґаґала,
а корова колись-неколись зарычала.
Гуркотять голубы з голубника,
та у дїдовім дворї грала музика.

Дїти повторюють звукы домашнїх звірят і в грї:

СТОЇТЬ ДОМИК НА ЛУЦЇ

Кажда дїтина бавить інше звіря.

На луцї стоїть домик. Приходить ку нёму пес. Іде до домика.

Потім прийде мачка і просить ся: „Хто бывать у домику?“

„Я пес: гав – гав. Подь днука.“

Нескорше приходять качка Ква – ква, корова Му – му, кінь Гоп – гоп, коза Мее – мее, когут Ку – ку – рі – ку, курка Кот – ко – дак. А вшыткы войдуть до дому.

По них приходить мыш Пі-пі і просить ся: „Хто бывать у домику?“

Звірята днука в домику одповідають:

„Я пес Гав – гав.“ „Я мачка Мняв – мняв.“ „Я качка Ква – ква.“ „Я корова Му – му.“ „Я кінь Гоп – гоп.“ „Я коза Мее – мее.“ „Я когут Ку – ку – рі – ку.“ „Я курка Кот – ко – дак.“

„Подь днука.“ Но кедь вышла мыш днука, домик впав і вшыткы дїти попадають, бо їх домик быв маленькый про тілько дїтей.

Научме ся гру

Вшыткы мої звірятка днесь співають

Вшыткы мої звірятка днесь співають.
Вшыткы мої псы днесь гавкають: гав – гав.
Вшыткы мої мачкы днесь мнявкають: мняв – мняв.
Вшыткы мої качкы днесь квакають: ква – ква.
Вшыткы мої коровы днесь мучать: му – му.
Вшыткы мої конї днесь ерджать і цвалають: гоп – гоп.
Вшыткы мої козы днесь мечать: мееe – мееe.
Вшыткы мої когуты днесь кукурікають: ку – ку – рі – ку.
Вшыткы мої куркы днесь коткодакають: кот-кодааак і квочкы квокають: кво – кво.
Вшыткы мої мышкы днесь піщать: пі – пі.
Вшыткы мої курята піпають: пі – пі.

Наконець ся научіме стишок од нашой поеткы Людмілы Шандаловой – На дворї.

Людміла Шандалова[14]

На дворї

Коровочка мать телятко,
курка жовтеньке курятко,
коза гріє сі кізлятко,
а овечка є з ягнятком.

Трём пацяткам в кучі файнї,
гачатко є дома в стайнї,
псик мать буду деревяну,
курча у курнику маму.

Гусята скубають траву,
каченя пє воду здраву,
мача молочко хлипкало.
А курятко?
Під крылочком мамы спало!

[14] Шандалова, Л. Подьте дїти, што вам повім, Свідник, 2013, с. 10.

Глядайте на рісунку вызначены предметы в нижнім шорику.

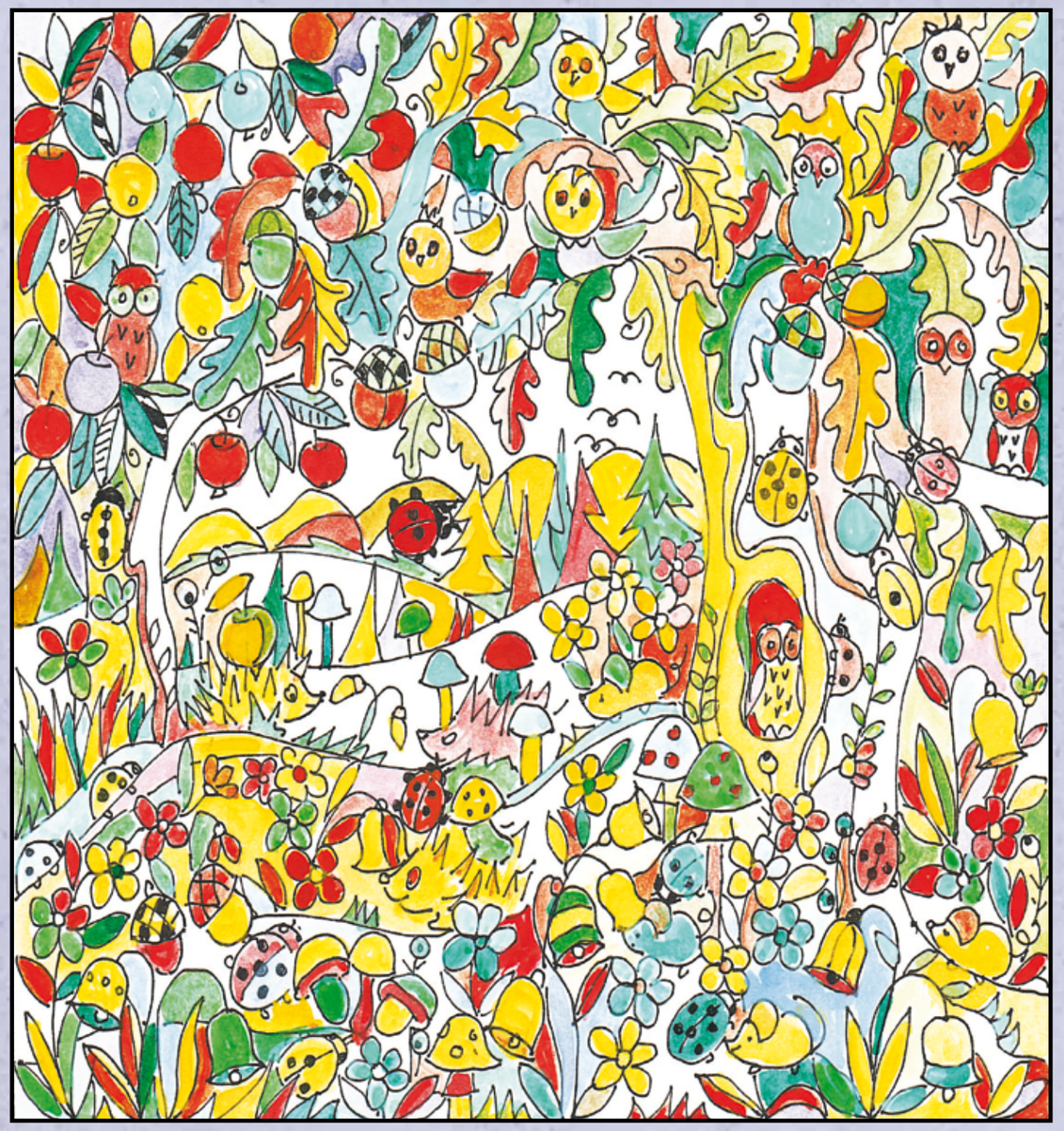

Прийде свинка ід засувці і повідать:

- .....? *(Закончіня фіґля найдете у вісемнапрямнику)*

А	А	К	Н	О	Р	Е	Ф	Е	Ф	Т	Р	Ї	С	К	А
Т	К	А	Л	Е	Й	Д	О	С	К	О	П	Н	Ч	Е	К
Г	З	П	З	Б	Б	Б	Ы	Г	З	І	Е	Ш	Е	Т	Ш
У	У	Е	В	О	Х	У	Щ	І	М	Д	З	О	Р	Д	Ы
Х	Г	Л	Ы	Ё	К	М	И	Н	В	І	Ф	Л	Е	Є	М
Т	Е	Ю	П	В	О	Ґ	Ю	Д	С	О	Л	О	В	І	Й
О	Б	Х	О	Н	Р	Е	З	Ж	Л	І	З	Х	О	М	Е
З	Р	Е	В	О	Л	У	Ц	І	О	Н	А	Р	Ь	П	Л
А	Е	З	І	С	Ф	А	Ё	Б	Б	Т	Р	Я	В	Е	О
Г	В	О	Д	Т	О	В	У	А	О	Е	Б	Щ	Ы	Р	Р
У	С	О	Ь	Ь	Н	Н	Р	Б	Д	Р	О	Т	О	А	Т
М	И	М	К	И	Д	К	Ф	А	А	В	О	З	Р	Т	Е
Е	Н	А	К	Ж	И	Н	К	А	Р	Ю	Г	Ґ	Ё	О	П
Н	Е	У	А	Ш	У	Т	Р	Я	Н	Л	Е	К	В	Р	Ч
К	Ц	О	О	В	О	Т	Е	Л	Я	К	А	С	А	О	А
А	Ь	К	Е	Р	Е	М	С	Д	О	В	Ы	В	Ч	В	Ш

БОЁВНОСТЬ, БУНДЖА, ВЫВОД, ВЫОРЁВАЧ, ВЫПОВІДЬ, ВІФЛЕЕМ, ГІНДЖІБАБА, ДОВГ, ДРОЗД, ДЮҐОВ, ЗАГУМЕНКА, ЗГЫБ, ЗЕРНО, КАЛЕЙДОСКОП, КАПЕЛЮХ, КАСА, КЕЛНЯ, КМИН, КНИЖКА, КОЗА, КОШИК, КРАБ, МЫШКА, МІЩУХ, ОБРАЗ, ПЕТРОЛЕЙ, ПЛУГ, РЕВОЛУЦІОНАРЬ, РЕДАКТОР, РОЗГЛЯД, СВЕРБЕГУЗКА, СИНЕЦЬ, СЛОБОДАРНЯ, СМЕРЕК, СОЛОВІЙ, СТУЖКОВА, ТЕЛЯ, ТРЇСКА, ФАНКЫ, ФЕФЕРОНКА, ФОЛІЁВНИК, ФОНД, ХОЛОШНЇ, ХРЯЩ, ЧЕРЕВО, ЧОРТ, ШОВҐОР, ІДІОТ, ІМПЕРАТОР, ІНТЕРВЮ

Тайнічка

Не має рук ани ніг, но і так двері отварять. Што то є?

1. часть яйця
2. желїзна конштрукція при оправі будов
3. спиме на тім на постели
4. награднe волося
5. їд

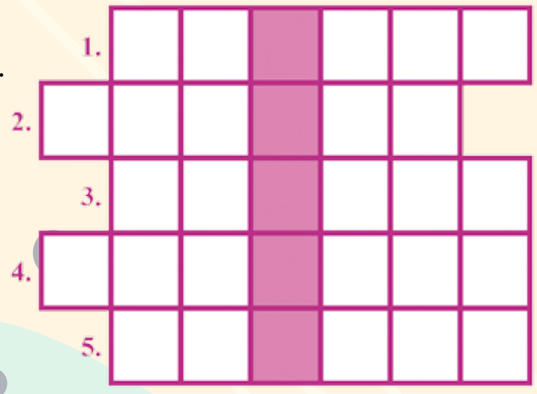

Доза на будьшто

Все ся дома мотають делемякы дрібности по столику, по земли, по поліцях і все їх не є де одложыти, бо не мають своє місце. А таксамо у каждого ся дома найде і порождня склянка або бляшанка од кавы ці чогось іншого. Попробуєме собі днесь на такы дрібности, але і на пера, фарбічкы, малы грачкы выробити дозу.

БУДЕ НАМ ТРЕБА:

добрї вымыту склянку або бляшанку од кавы; акрілову фарбу; сервіткы подля фантазії; ножычкы; пензликы; надобкы на розмішаня фарбы і на клей (напр. од терміксу, або од йоґурту); клей на сервіткову техніку (або може быти і Herkules або Duvilax)

ПОСТУП:

1. Склянку або бляшанку од кавы і вершок собі звонка помалюєме акріловов фарбов.
Малёваня фарбов повториме іщі мінімально два раз, жебы сьме вшытко добрї закрыли. Меджі каждов верствов фарбы мусиме почекати, докы нам фарба порядні высхне.

3. Сервіткы собі настригаме подля того, як нам треба. Будь на цїлу дозу, або лем з них выріжеме образик. Наконець буде треба оддїлити верьхню оздобну верству, котру будеме поужывати на здобліня од другых верстев сервіткы.

4. Кедь уж маєме добрї высхнуту фарбу на склянці або бляшанці, так міста, котры хочеме оздобити натреме клеём і помалы приліпиме сервіткы.

5. Кедь нам клей зо сервітков присхне, так цїлый верьх перейдеме іщі раз клеём. Окраї сервіткы можеме іщі дофарбити акріловов фарбов до страчена, жебы сьме не мали меджі сервітков і склянков такый острый переход.

6. Позад того іщі раз перейдеме цїлый верь клеём.

Наконець можеме дозу іщі доздобити подля фантазії пантликами, ці докреслити фікскамы. Желам вам красне творіня! **-зц-**

РЇШІНЯ ЗАДАЧ:

Вісемнапрямник: А тебе ту хто замуровав?

Тайнічка: вітор

ЖРЇДЛА:

- Варшова, К., Ґай, М., Гриб, Я., Ясикова, М. РУСИНЬСКЫЙ ЯЗЫК ПРО НАЙМЕНШЫХ, ОЗ Колысочка – Kolíska, Пряшів, 2014, с. 21-22, 25.
- Кундратова, М. Стишкы і пригоды з Біловежы. ОЗ Колысочка – Kolíska, Пряшів, 2023, с. 4, 13-14.
- Павловіч, А. Вінець стихотвореній О. Александра Ів. Павловічь с портретом и автобіоґрафіею автора. Ужгородъ, печатно у книгоперартнъ Акціон. Товар. „Уніо" , 1920. с. 112, 114-116.
- Керча, І.: Утцюзна, читанка про недїльні школы (на русиньскум языкови). Будапешт, 2001, с. 10 – 13.
- Сухый, Ш.: Літературна выхова про 5. класу основной школы. Пряшів, Русиньска оброда, 2001, с. 13 -14
- Шандалова, Л. Подьте дїти, што вам повім. тота аґентура, Свідник, 2013, с. 10.
- Харитун, Ю., Дякую, мамко! ОЗ Колысочка – Kolíska, Пряшів, 2017, 89-90; 2023, 97

Ґрафомоторічны гры:

- https://yandex.ru/images/search?pos=3&img_url=https%3A%2F%2Fwww.kras-dou.ru%2F303%2Fimages%2F18-19%2Fstr-ped%2Fzibrova%2Fdlja-rod%2F2%2Fs1200.jpg&text=%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B5%20%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%BA%D0%B8%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8B%D1%88%D0%B5%D0%B9&lr=10489&rpt=simage&source=wiz

Občianske združenie Kolíska колысочка

Kolýsočka – časopis pre rusínske deti. Ročník VII., č. 3, v roku 2023 vychádza šesť čísel. Vydáva Občianske združenie Kolysočka - Kolíska, IČO 42239010, Solivarská 70, 080 05 Prešov. Redakcia: šéfredaktorka – PhDr. Mgr. Ľuba Kráľová, Ph.D., redaktorka – Mgr. Zdenka Citriaková, PhD., ilustrátorka – PaedDr. Eva Ilkovičová, jazyková redaktorka – PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD., grafická úprava, počítačová sadzba – Sergej Pančák, tlač – Tlačiareň svidnícka, s.r.o. Rozširuje a objednávky na predplatné prijíma redakcia časopisu. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, 2023. Cena jedného čísla – 1,00 €. Rukopisy a ilustrácie nevraciame. EV 5528/17, ISSN 2585-7045, EAN/ISSN 97725857040001.

Колысочка – часопис про русиньскы дїти, Рочник VII., ч. 3, в роцї 2023 выходить шість чісел. Выдає – Обчаньске здружіня Колысочка - Kolíska, Соліварьска 70, 080 05 Пряшів. Редакція: главна редакторка – ПгДр. Мґр. Люба Кралёва, Пг.Д., редакторка – Мґр. Зденка Цітрякова, ПгД., ілустраторка – ПаедДр. Ева Ілковічова, языкова редакторка – ПгДр. Кветослава Копорова, ПгД., ґрафічне і технічне оформлїня текстів – Серґей Панчак. Друкує – Друкарня свідницька, с.р.о. Выдане з фінанчнов підпоров Фонду на підпору культуры народностных меншын, 2023. Цїна єдного чісла – 1,00 €, Рукописы і ілустрації ся не вертають. EV 5528/17, ISSN 2585-7045, EAN/ISSN 97725857040001.

KULT MINOR
FOND NA PODPORU KULTÚRY NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

9 772585 704000